

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Grup Parlamentari Socialdemòcrata

A la M.I. Sindicatura,

Les i el sotasignats, Judith Salazar Álvarez, Susanna Vela Palomares i Pere Baró Rocamonde, consellers generals del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, d'acord amb el que disposen els articles 92, 93, 109 i 110 del Reglament del Consell General, presento, en temps i forma, les esmenes següents al *Projecte de llei del pressupost per a l'exercici 2024, així com del Projecte de pressupost del Tribunal Constitucional, del Consell Superior de la Justícia i del Projecte de pressupost del Consell General per al 2024*, publicat al Butlletí del Consell General núm. 65/2023 de data 15 de novembre del 2023.

Consell General, 10 de gener del 2024

Judith Salazar Álvarez
Presidenta i Consellera General
Grup Parlamentari Socialdemòcrata

Susanna Vela Palomares
Presidenta suplent i Consellera General
Grup Parlamentari Socialdemòcrata

Pere Baró Rocamonde
Conseller General
Grup Parlamentari Socialdemòcrata

Esmenes del Grup Parlamentari Socialdemòcrata
al Projecte de llei del pressupost per a l'exercici del 2024, així com
del Projecte de pressupost del Tribunal Constitucional, del Consell
Superior de la Justícia i del Projecte de pressupost del Consell
General per al 2024

Esmena 1

D'addició

Es proposa afegir un nou article al Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article XX. Fons per a l’habitatge de protecció pública de preu assequible

1. El Govern incorpora al pressupost general per a l’exercici del 2024 el Fons per a l’habitatge de protecció pública de preu assequible, que integra: l’estat de despeses, els crèdits corresponents als projectes destinats a impulsar, els plans o les accions destinats a l’objecte de la construcció d’habitatges de protecció pública i de preu assequible, i l’estat d’ingressos i els drets econòmics que es preveuen liquidar durant l’exercici per finançar-los.

2. El Fons per a l’habitatge de protecció pública de preu assequible es finança d’acord amb l’ordre i les tipologies següents:

a) Taxes finalistes.

El Fons per a l’habitatge de protecció pública de preu assequible es finança mitjançant els drets liquidats i cobrats següents: en concepte de creació d’un impost sobre els habitatges buits.

b) Dotacions del pressupost de l’Administració pública.

Un cop exhaurit el finançament dels impostos finalistes, les dotacions pressupostàries que integren el Fons per a l’habitatge de protecció pública de preu assequible es financen, en funció de les disponibilitats, amb els ingressos genèrics previstos al pressupost de l’Administració general.”

MOTIVACIÓ

Entenem necessari comptar amb un fons governamental dedicat a l’habitatge de protecció pública perquè es garanteixi l’accés a l’habitatge, el dret a un habitatge digne a preu assequible, ha de ser prioritat clara i un element central de la política pública. La crisi de l’habitatge no es pot abordar únicament mitjançant una mesura aïllada i a mitjà termini com l’adquisició de propietats per a lloguer assequible. Factors com l’especulació immobiliària, l’augment dels preus de l’habitatge i la manca de regulació adequada del mercat immobiliari, contribueixen a la crisi. Per tant, és necessari prendre mesures complementàries per afrontar aquesta situació de forma integrada.

Per a nosaltres, la solució a llarg termini passa per habitatge d'ús social públic i per habitatge de preu assequible públic i també de fórmula mixta, ja que entenem que per ampliar el parc d'aquest darrer tipus d'habitatge cal la concertació i la coordinació de propietaris, Govern i comuns. Només amb planificació, coordinació i concertació es millorarà l'accés a l'habitatge.

Esmena 2

D'addició

Es modifica la Disposició transitòria setena de la Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família, que queda redactat de la manera següent:

“Disposició transitòria setena. Règim d'adopció de persones majors d'edat
Per excepció al que estableix l'apartat 2 de l'article 185, durant el termini de cinc anys comptat a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es poden adoptar persones majors d'edat que, al moment de la presentació de la demanda d'adopció, tinguin més de vint-i-cinc anys d'edat, **sempre que es compleixin la resta de requisits establerts a la disposició referida.**
En aquest cas, no serà necessària l'obligació d'escolta dels progenitors prevista en l'article 188.2 d'aquesta llei i serà suficient la prestació del consentiment per la persona o persones adoptants i per la que hagi de ser adoptada sense cap altre tràmit.”

MOTIVACIÓ

Proposem un redactat més entenedor en coherència amb els articles 185 i 188 de la referida llei.

Esmena 3

D'addició

S'afegeix una nova Disposició Transitòria xx, que queda redactada com segueix:

“Disposició Transitòria xx. Cobertura sanitària per a les persones no obligades a afiliar-se abans de l'entrada en vigor de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre de la seguretat social.

Les persones que no estaven obligades a estar afiliades al sistema de seguretat social abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei i que disposaven d'un termini fins al 30 de juny del 2013 per regular la seva situació i

adaptar-se al que disposa aquesta Llei, tindran el dret a continuar afiliades a la branca general a partir dels 65 anys d'edat malgrat no generin dret a percebre pensió de jubilació, sempre que s'aboni el 10% de la cotització corresponent a la branca general, prenent com a base de cotització el Salari Mínim Interprofessional.”

MOTIVACIÓ

Els treballadors per compte propi que no estaven obligats a afiliar-se a la CASS abans del 2008 havien d'adaptar-se a la cotització obligatòria abans del 2013. A 2023, n'hi ha que no hauran meritat 15 anys de cotització i, tot i que no puguin generar dret a pensió de jubilació, no es poden quedar sense cobertura sanitària ja que moltes d'aquestes persones no estaven afiliades perquè no podien o per treballar a l'estranger, sense dret a cobertura per manca de convenis entre seguretats socials.

Ara, no podem deixar a aquesta gent sense dret a cobertura sanitària, obviant la responsabilitat de l'Estat que es desprèn del canvi de règim legal.

Esmena 4

De modificació

Es modifica la Disposició final cinquena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

“ [...]

Xx. L'article 182 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social es suprimeix.

~~Article 182. Pensions temporals i import~~

~~1. Tenen dret a una pensió de viduitat, que s'atorga per una durada limitada, calculada en funció de la base de càlcul de la persona difunta:~~

~~a) les vídues o els vidus de menys de cinquanta anys al moment de la defunció de la persona assegurada.~~

~~b) les vídues o els vidus de cinquanta anys o més i menys de cinquanta-cinc anys al moment de la defunció de la persona assegurada, que no perceben una pensió de viduitat vitalícia d'acord amb l'article 183.2~~

~~2. La base de càlcul s'estableix d'acord amb el que es regula a l'article 121. La base de càlcul derivada de la mort d'un pensionista de jubilació és la quantia de la pensió de jubilació que percebia en el moment del traspàs.~~

~~3. L'import de la pensió és del 50% de la base de càlcul, amb un mínim del 60% i un màxim del 120% del salari mínim oficial.~~

~~4. La durada de la pensió és la següent:~~

~~a) Trenta mesos, per a les vídues o els vidus de menys de 30 anys.
b) Cinquanta-quatre mesos, per a les vídues o els vidus de trenta anys o més i de menys de quaranta-cinc anys.~~

~~e) Seixanta mesos, per a les vídues o els vidus de quaranta-cinc anys o més i de menys de cinquanta-cinc anys.”~~

[...]”

MOTIVACIÓ

En les "Observacions finals sobre el quart informe periòdic d'Andorra" del CEDAW, s'inclou la recomanació, fixada en el paràgraf 44, d'eliminar la discriminació per edat que pateixen les vídues (o vidus) del nostre país.

Compartim que el dret a percebre pensió vitalícia de viduïtat al nostre país ha de generar-se atenent a la cotització de la persona difunta i no a l'edat del cònjuge supervivent.

Reproduïm, com a motivació, els extrems de l'informe referit a tal efecte:

"39. Preocupa al Comité que las mujeres y las niñas con discapacidad, las mujeres migrantes, las trabajadoras de temporada y **las viudas**, así como las mujeres jóvenes, sigan enfrentándose a formas exacerbadas de discriminación y no estén suficientemente protegidas contra la discriminación múltiple e interseccional y la violencia de género.

40. El Comité recomienda al Estado parte que ponga en práctica urgentemente medidas especiales de carácter temporal para lograr la igualdad sustantiva de las mujeres y las niñas que se enfrentan a formas interseccionales de discriminación, como las mujeres y las niñas con discapacidad, las mujeres migrantes, las trabajadoras de temporada, **las viudas** y las mujeres jóvenes.

43. El Comité acoge con satisfacción la aprobación de la Ley núm. 34/2014, por la que se regulan las uniones civiles y se modifica la Ley de Matrimonio, de 1995, en la que se establece la misma base jurídica para las uniones civiles entre personas del mismo sexo que para los matrimonios y se legaliza la adopción por parte de las uniones civiles entre personas del mismo sexo. Sin embargo, observa con preocupación lo siguiente:

(...)

d) La limitació temporal de la pensió que reciben las viudas en función de su edad

44. El Comité recomienda al Estado parte que:

(...)

d) Elimine la limitación temporal de la pensión que reciben las viudas en función de su edad".

Esmena 5

De modificació

Es modifica la Disposició final cinquena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

“[...]”

Xx. L'article 183 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social, que queda redactat de la manera següent:

Article 183. *Pensions vitalícies i import*

1. Les vídues o els vidus de cinquanta-cinc anys o més en el moment de la defunció de la persona assegurada cobren una pensió vitalícia igual a la meitat de la pensió de jubilació que cobrava o que hauria correspost a la persona difunta en el moment de la jubilació.

2. Les vídues o els vidus de ~~cinquanta anys o més~~ i menys de cinquanta-cinc anys, que formin una unió per matrimoni o parella estable existent amb la persona assegurada en el moment de la defunció que hagi tingut una vigència igual o superior a deu anys, poden optar per cobrar una pensió vitalícia igual a la meitat de la pensió de jubilació que cobrava o que hauria correspost a la persona difunta en el moment de la jubilació. ~~En aquest cas, no tenen dret a percebre la pensió de viduïtat temporal d'acord amb l'article 182.~~

3. En el cas que la persona difunta tingués dret a capitalitzar la seva pensió de jubilació, la vídua o vidu tindrà dret a percebre la meitat del capital que hagués correspost al difunt.

[...]”

MOTIVACIÓ

En coherència amb l'esmena precedent.

Esmena 6

De modificació

Es modifica la Disposició final cinquena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

“ [...]”

Xx. S'afegeix el Títol IV, corresponent a la branca de prestacions familiars, de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre de la seguretat social, que queda redactat com segueix:

Títol IV. Branca de prestacions familiars

Capítol primer. Qüestions generals

Article 207. Concepte

1. Les prestacions familiars són prestacions econòmiques destinades a compensar parcialment les despeses derivades dels fills i de les persones amb discapacitat a càrrec a les famílies amb ingressos econòmics limitats.
2. Als efectes de les prestacions familiars, s'assimilen als fills, les persones assegurades indirectes a càrrec d'una persona assegurada directa, sempre que siguin menors de divuit anys o de vint-i-cinc anys d'acord amb els requisits establerts a l'article 189.2.

Article 208. Persones beneficiàries

1. En el cas que el pare i la mare siguin assegurats directes, s'entén que la prestació familiar s'atorga únicament a un dels dos membres de la parella.
2. En cas de ruptura de la convivència familiar la prestació familiar s'atorga a la persona que es fa càrrec dels fills, encara que ella mateixa no sigui assegurada directa.

Article 209. Tipus de prestacions

Les prestacions familiars poden ser de dos tipus:

- a) Prestació familiar per fills a càrrec.
- b) Prestació familiar per naixement o adopció.

Capítol segon. Prestació familiar per fills a càrrec

Article 210. Concepte

1. Tenen dret a rebre la prestació familiar per fills a càrrec les persones assalariades, les persones que realitzen una activitat per compte propi i aquelles que rebin una pensió, que tenen a càrrec més d'un fill menor de divuit anys, o de vint-i-cinc en el cas dels estudiants, o sense límit d'edat si el fill a càrrec està discapacitat sense possibilitat de poder treballar regularment.
2. Aquesta prestació no es percep si únicament es té un sol fill a càrrec.

Article 211. Requisits de les persones beneficiàries

1. Tenen dret a la prestació familiar per fills a càrrec les persones que compleixin les condicions generals i econòmiques regulades en els següents paràgrafs.
2. Les persones beneficiàries han d'estar afiliades, en alta o situació assimilada a l'alta a la seguretat social amb una antelació mínima de trenta-

sis mesos i haver cotitzat les vint-i-quatre mensualitats immediatament anteriors al moment en què es té dret a rebre la prestació. A més, les persones que exerceixin una activitat per compte propi han d'estar al corrent de pagament de les seves cotitzacions.

3. Aquestes persones han de residir legalment al Principat d'Andorra amb una antelació mínima de vuitanta-quatre mesos de forma ininterrompuda i immediatament anterior al moment en què es té dret a rebre la prestació.

4. Els ingressos totals, en còmput anyal, percebuts pel nucli familiar amb dos fills a càrrec, han de ser inferiors a un import equivalent a una vegada i mitja al salari global mensual mitjà cotitzat pel conjunt de les persones assalariades a la Caixa Andorrana de Seguretat Social de l'any natural immediatament anterior.

Aquest import s'incrementa en un 15% per cada fill a càrrec a partir del segon.

5. Les modalitats per acreditar els ingressos totals percebuts pel nucli familiar s'estableixen reglamentàriament.

Article 212. *Contingut econòmic de la prestació*

La prestació familiar per fill a càrrec consisteix en una pensió mensual que és d'un import equivalent del 10% del salari mínim oficial mensual per cada fill a càrrec a partir del segon fill.

Article 213. *Durada de la prestació*

1. La prestació familiar per fills a càrrec es paga mentre els requisits de residència, nombre de fills a càrrec, ingressos totals del nucli familiar i mesos cotitzats durant el darrer any es compleixin.

2. Les modalitats per determinar el manteniment d'aquests requisits s'estableixen per reglament.

Capítol tercer. Prestació familiar per naixement o adopció

Article 214. *Concepte*

La prestació familiar per naixement o adopció d'un fill consisteix en una prestació econòmica, de pagament únic, destinada a compensar parcialment les despeses que s'ocasionen a la família per aquest motiu.

Article 215. *Requisits de les persones beneficiàries*

1. Tenen dret a la prestació familiar per naixement o adopció les persones assalariades, les persones que realitzen una activitat per compte propi i aquelles que rebin una pensió, que compleixin les condicions generals i econòmiques regulades en els següents paràgrafs.

2. Les persones beneficiàries han d'estar afiliades i en alta o situació assimilada a l'alta a la seguretat social amb una antelació mínima de trenta-sis mesos i que hagin cotitzat almenys vint-i-quatre mesos anteriors al part o a l'arribada efectiva de l'infant a la família en cas d'adopció. A més, les persones que exerceixin una activitat per compte propi han d'estar al corrent del pagament de les seves cotitzacions.

3. Aquestes persones han de residir legalment al Principat d'Andorra amb una antelació mínima de vuitanta-quatre mesos de forma ininterrompuda i immediatament anterior al moment en què es té dret a rebre la prestació.
4. Els ingressos totals, en còmput anual, percebuts pel nucli familiar, han de ser inferiors a un import equivalent a una vegada i mitja al salari global mensual mitjà cotitzat pel conjunt de les persones assalariades a la Caixa Andorrana de Seguretat Social de l'any natural immediatament anterior.
5. Les modalitats per acreditar els ingressos totals percebuts pel nucli familiar s'estableixen reglamentàriament.

Article 216. Contingut econòmic de la prestació

1. La prestació econòmica per naixement o adopció d'un fill és d'un import equivalent al 50% del salari mínim oficial mensual.
2. En cas de part o adopció múltiple, la prestació es paga per cada un dels fills.

[...].”

MOTIVACIÓ

En el context de baixa natalitat i fecunditat s'han de prendre mesures per a incentivar els naixements al país. En aquest sentit, considerem que les prestacions familiars han de ser un dret contributiu, com passa en la majoria de sistemes de seguretat social de l'entorn proper, i no una mesura d'assistència social.

Esmena 7

De modificació

Es modifica la Disposició final cinquena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

“ [...]

Xx. S'introdueix un nou article 121 bis de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre de la seguretat social, que queda redactat com segueix:

Article 121 bis. Càlcul de les prestacions d'invalidesa

1. La base de càlcul d'una persona assalariada és el seu salari global mensual mitjà dels darrers dotze mesos treballats precedents a la data del fet causant. Si la persona assalariada ha treballat menys de dotze mesos abans del fet

causant, la base de càlcul és el seu salari global mensual mitjà del període efectivament treballat.

Si la persona assegurada no justifica cap període declarat durant els dotze mesos anteriors, la base de càlcul que es pren en consideració és el salari global mitjà cotitzat a la Caixa Andorrana de Seguretat Social pel conjunt de les persones assalariades de l'any immediatament anterior a la data del fet causant.

2. La base de càlcul d'una persona que realitza una activitat econòmica per compte propi correspon al salari global mitjà cotitzat a la Caixa Andorrana de Seguretat Social pel conjunt de les persones assalariades de l'any immediatament anterior a la data del fet causant.

3. S'entén com a fet causant, per a la prestació econòmica per la invalidesa, la data en què es sofreix la reducció de la capacitat de guany o el moment que es declara la deterioració prematura de l'organisme.

4. L'actualització de la base de càlcul es realitza prenent com a base els IPC dels anys naturals immediatament anteriors.

[...]"

MOTIVACIÓ

Compartim la preocupació i la solució de la FAAD pel que fa a l'import de les pensions d'invalidesa. Considerem essencial que les pensions per invalidesa tornin al seu càlcul original, establert en la llei del 2008.

Esmena 8

De modificació

Es modifica la Disposició final cinquena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

"[...]"

Xx. Es modifica l'article 170 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre de la seguretat social, que queda redactat com segueix:

"Article 170. *Import de la pensió*

~~1. A l'efecte de determinar la pensió d'invalidesa per malaltia comuna o accident no laboral, es tenen en compte els punts de jubilació reals adquirits fins al moment de causar dret a pensió, més els punts que la persona interessada hagués generat eventualment fins a la data en què compleixi l'edat d'accés ordinari a la pensió de jubilació, segons l'article 196.~~

~~2. A l'efecte del que estableix l'apartat anterior, la pensió d'invalidesa es determina seguint les regles següents:~~

~~a) Es determinen els punts pensionables de la persona assegurada (PPA), d'acord amb el que preveu l'article 200, i es calculen de la forma següent:~~

~~$$PPA = \text{Punts de jubilació adquirits} / (12 \times \text{nombre de mesos cotitzats})$$~~

~~b) Es determina el nombre de mesos de cotització teòrica (NMCT), que és el nombre de mesos compresos entre la data en què es causa dret a pensió i la data en què la persona assegurada compliria l'edat d'accés ordinari a la pensió de jubilació.~~

~~$$NMCT = (\text{Edat jubilació ordinària} \times 12) - \text{Edat, en mesos, de l'assegurat en el moment en què causa dret a pensió d'invalidesa}$$~~

~~e) Es calcula la pensió teòrica de jubilació, de la manera següent:~~

~~$$\text{Pensió teòrica de jubilació} = PPA \times (\text{Nombre de mesos cotitzats} + NMCT) \times \text{Preu de venda del punt de jubilació}$$~~

~~d) Si la persona assegurada queda capacitada per exercir alguna activitat professional, la seva pensió correspon al 50% de la pensió teòrica de jubilació.~~

~~e) Si la persona assegurada queda incapacitada per exercir qualsevol activitat professional, la seva pensió correspon al 100% de la pensió teòrica de jubilació.~~

Els imports de les pensions corresponents a cadascuna de les categories dels treballadors són els següents :

a) Per a les persones assegurades de la categoria A:

Grup 1) Si la persona assegurada queda capacitada per exercir la seva activitat professional habitual o una activitat professional equivalent: 30% de la seva base de càlcul actualitzada, d'acord amb l'article 121 bis.

Grup 2) Si la persona assegurada està incapacitada per exercir la seva activitat professional habitual o una activitat professional equivalent: 50% de la seva base de càlcul actualitzada, d'acord amb l'article 121 bis.

Grup 3) Si la persona assegurada està incapacitada per exercir qualsevol activitat professional: 75% de la seva base de càlcul actualitzada, d'acord amb l'article 121 bis.

b) Per a les persones assegurades de la categoria B: 90% de la seva base de càlcul actualitzada, d'acord amb l'article 121 bis."

[...]"

MOTIVACIÓ

En coherència amb l'anterior esmena de modificació de l'article 121 bis de la Llei 17/2008 de la seguretat social.

Esmena 9

De modificació

Es modifica la Disposició final cinquena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

“[...]”

Xx. Disposició transitòria xx. Termini per reconèixer la pensió de viduïtat

En cas que es compleixin, en el moment del fet causant, els requisits que estableixen l'article 180, ~~tal com ha estat modificat per l'article 8 d'aquesta Llei, i l'article 183 de la Llei de la seguretat social~~, i considerant els efectes de la **supressió de l'article 182** de la Llei de la seguretat social, les persones vídues disposen d'un termini d'un any a comptar de la data de l'entrada en vigor d'aquesta Llei per sol·licitar l'aplicació de les disposicions que s'hi contenen si els són més favorables. El reconeixement de la prestació corresponent pren efectes a comptar de la data de la sol·licitud corresponent.

La Caixa Andorrana de Seguretat Social publicarà per tots els mitjans al seu abast el contingut d'aquesta disposició per tal que les persones concernides puguin beneficiar-se'n.

[...]”

MOTIVACIÓ

Es preveu el termini màxim d'un any, en coherència amb les esmenes anteriors que han modificat el règim de viduïtat, per a regularitzar els efectes que es desprenen d'aquesta modificació (supressió de l'article 182).

Esmena 10

De modificació

Es modifica la Disposició final sisena del projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

1. L'article 10, que queda redactat de la manera següent:

“Article 10. Competències de la Comissió Gestora

Són competències de la Comissió Gestora:

1. La definició, la implementació i el seguiment de la política d'inversió del Fons.
2. El seguiment dels eventuais mandats de gestió.
3. La formulació de la proposta d'estratègia d'inversió del Fons.
4. La supervisió i control de la gestió del patrimoni del Fons.
5. La selecció i contractació d'entitats gestores i dipositàries del Fons.
6. La supervisió i control de les entitats gestores i dipositàries respecte del Fons.
7. **La constitució del Parc immobiliari del Fons de reserva de jubilació.**
8. **La gestió en relació a les actuacions necessàries per a la rehabilitació dels béns i el seu manteniment.**
9. **La facultat de decidir vendes de béns immobles.**
10. **La gestió contractual amb els llogaters.**
11. La formulació del reglament intern de la Comissió Gestora.
12. La supervisió, el control i la contractació dels comptes bancaris en què estiguin comptabilitzats els actius del Fons, d'acord amb el que estableix la Llei.
13. Representar el Fons de reserva de jubilació, judicialment i extrajudicialment, en les matèries que siguin de la seva competència.
14. Emetre informes al Consell d'Administració del Fons quan es proposi l'adopció de mesures que es considerin recomanables per la millora en la gestió del Fons.
15. Formular els comptes anuals i la liquidació pressupostària del Fons de reserva de jubilació i presentar-los al Consell d'Administració del Fons perquè els aprovi.
16. Formular el projecte de pressupost anual perquè l'aprovi el Consell d'Administració del Fons.
17. Aprovar anualment els objectius estratègics i les directrius generals de l'administració del Fons i supervisar-ne la consecució.
18. Proposar el director del Fons al Consell d'Administració del Fons.
19. Seleccionar els empleats i, en el cas escaient, dels professionals necessaris per a la correcta gestió, organització i control del Fons, sense perjudici de la facultat de delegació al Director del Fons.”

2 4 L'article 23. Gestió i administració, que queda redactat de la manera següent

“[...]

7. El Fons de reserva determina els preus de lloguer dels béns immobles considerant el cost de compra i de rehabilitació, establint els períodes d'amortització més escaients per cada immoble segons la seva naturalesa i estat, comptant totes les despeses de gestió directes i indirectes

necessàries per a l'explotació dels béns immobles i afegint un 2% màxim de marge d'explotació.

8. Un mínim d'un 15% del parc de béns immobles es destina a habitatges amb finalitat social i un mínim de 5% a habitatges estudiantils. Els lloguers socials seran determinats de manera que no superin una tercera part dels ingressos familiars de la persona o les persones sol·licitants. El Govern assegura l'equilibri financer en tots els casos d'habitatges amb finalitat social amb l'objectiu d'assolir per part del Fons de Reserva de Jubilació la rendibilitat exigible a aquest tipus d'inversions d'acord amb l'establert en la present llei.

9. El Fons de reserva de jubilació pot alienar, sempre i quan hi hagi rendibilitat positiva, fins a un 10% del Parc Immobiliari en un període de dos anys. Una venda més important ha de ser autoritzada per llei.

[...]”.

3. L'article 26, amb l'addició d'un nou apartat, amb el redactat següent:

“Article 26. *Principis de l'estratègia d'inversió*

[...]

4. Es constitueix el Parc immobiliari del Fons de reserva de jubilació mitjançant habilitació per a la inversió en béns immobles situats al territori andorrà. Es vetlla per una diversificació tant de tipologia d'habitatges, com quant a la seva situació geogràfica amb un repartiment al llarg de tot el territori i amb una diversificació quant als propietaris dels immobles evitant concentracions excessives d'immobles ja sigui en un mateix indret o d'una mateixa propietat.

Els béns del fons de reserva de jubilació han de ser adquirits a un preu competitiu i de mercat segons valors de l'1 de desembre 2023 en base a dos peritatges i a un descompte del valor mitjà dels peritatges d'almenys un 10%.

Les rehabilitacions dels béns immobiliaris es fan seguint criteris d'eficiència mediambiental i d'accessibilitat segons les lleis vigents en la matèria.”

4. L'article 27, que queda redactat de la manera següent:

“Article 27. *Polítiques d'inversió*

1. En aplicació dels principis descrits a l'article 26, s'estableixen els següents criteris generals de la política d'inversió del Fons:

[...]

c) El Fons de reserva inverteix un 10% del patrimoni en béns immobles en els termes descrits en la lletra c de l'aparat 4 de l'article 26.

d) El Fons de reserva inverteix un 5% del patrimoni en actius diferents dels anteriors, fet que permet la inversió en altres tipologies d'actius.

[...]"

5. L'article 30, que queda redactat de la manera següent:

"Article 30. Valoració dels actius

El criteri general de valoració dels actius del Fons de reserva és el valor de mercat.

Els valors cotitzats en mercats reglamentats es valoren d'acord amb la cotització oficial coneguda del mercat en què cotitzen.

Els actius immobiliaris s'han de valorar prenent en consideració els estàndards internacionals de valoració.

Els valors que no cotitzen en mercats reglamentats són valorats pel seu valor estimat de realització, valor probable de negociació o el valor de peritatges externs independents en el cas de les inversions immobiliàries. En tots els casos es faran servir procediments comptables de valoració admesos internacionalment.

Els criteris emprats han de perseguir en tot moment la recerca de la valoració més encertada, tenint en compte tots els factors que entren en joc a l'hora de valorar actius no cotitzats. En aquest sentit, cal tenir en compte els criteris acceptats a escala internacional com a bones pràctiques de valoració.

Un cop a l'any la comissió gestora sol·licita una valoració externa i independent de les inversions immobiliàries, preferentment a 31 de desembre de cada exercici."

6. L'article 31, que queda redactat de la manera següent:

"Article 31. Estratègia d'inversió i mandats de gestió

[...]

5. El document que conformi el mandat de gestió haurà d'incloure els aspectes referents a la inversió en altres tipus d'actius següents:

- a) Els percentatges d'inversió en actius de renda variable o renda fixa no cotitzada.
- b) Els percentatges d'inversió en actius de renda fixa d'alt rendiment, és a dir, classificats per sota del grau d'inversió per una o més agències de ràting.
- c) Els percentatges d'inversió en actius de renda fixa de governs i d'empreses privades, de països considerats emergents segons algun dels principals proveïdors d'índexs de referència.
- d) Els percentatges d'inversió en altres tipologies d'actius.
- e) El percentatge d'inversió en béns immobles així com la política d'inversions establerta en relació a les mateixes.**

[...].”

7. L'article 37, que queda redactat de la manera següent:

“Article 37. Informe anual de seguiment i control

1. La Comissió Gestora del Fons de Reserva elabora un informe anual de seguiment i control de l'evolució del Fons.
2. L'informe anual de seguiment i control conté com a mínim la informació següent:
 - a) Canvis en la política d'inversió.
 - b) Canvis significatius en el mandat de gestió.
 - c) Incompliments del mandat de gestió que s'hagin produït.
 - d) Canvis en les entitats gestores o dipositàries.
 - e) Evolució de les polítiques, els criteris i les iniciatives d'inversió socialment responsable.
 - f) Adquisicions i venda de béns del Parc immobiliari, inversions per a la rehabilitació, despeses per al manteniment dels béns i estat contractual dels béns.**
 - g) Llistat de tots els béns immobles de titularitat del Fons de reserva de jubilació.**
 - h) L'informe anual d'auditoria previst en l'article 38.
 - i) L'informe anual especial de revisió de procediments acordats previst en l'article 39.
3. Aquest informe es tramet al Consell d'Administració del Fons perquè l'aprovi.
4. Un cop aprovat i dins el primer trimestre de l'any següent, l'informe es fa arribar al Consell d'Administració de la Caixa Andorrana de Seguretat Social, al Govern i al Tribunal de Comptes. El President del Consell d'Administració de la Seguretat Social ha de presentar l'informe a la Comissió Legislativa del Consell General encarregada de la gestió de la Seguretat Social.

5. En el supòsit que el Consell d'Administració del Fons no aprovi l'informe anual, n'informa a la Caixa Andorrana de Seguretat Social i al Govern, que al seu torn ho posa en coneixement del Consell General i del Tribunal de Comptes.”

8. L'article 40, que queda redactat de la manera següent:

“Article 40. *Informació als ciutadans*

El Consell d'Administració del Fons de Reserva vetlla perquè s'estableixin els canals telemàtics necessaris per tal de facilitar informació a la ciutadania sobre l'estructura organitzativa del Fons de reserva, **sobre el Parc immobiliari del Fons de reserva de jubilació**, sobre els principis de l'estratègia d'inversió, que inclou la política d'inversió i la gestió dels riscos, sobre els resultats obtinguts anualment i sobre altres temes d'interès que consideri oportuns.”

9. S'addiciona una Disposició addicional. Beneficis fiscals pel Fons de reserva de jubilació en la compra de béns immobles amb el redactat següent:

“Disposició addicional. Beneficis fiscals pel Fons de reserva de jubilació en la compra de béns immobles

1. L'adquisició de béns immobles per part del Fons de reserva de jubilació per donar compliment a les disposicions d'aquesta llei no esta subjecta a l'impost de transmissions patrimonials i a l'impost general indirecte de transmissions patrimonials.

2. Les prestacions de serveis realitzades pels notaris del Principat d'Andorra a favor del Fons de reserva de jubilació no estan subjectes a l'impost general indirecte.”

10. S'addiciona una Disposició transitòria amb el redactat següent:

“Disposició transitòria

S'alliberen les inversions financeres necessàries per a poder constituir el Parc immobiliari en els millors terminis segons venciments.”

MOTIVACIÓ

Considerem necessari completar i millorar la modificació de la Llei del Fons de reserva de jubilació que planteja el projecte de llei del pressupost pel 2024

en el marc de la inversió en immobles per part del FRJ. Es recupera part de la proposició de llei presentada el 17 de juliol del 2019 pel Grup Parlamentari Socialdemòcrata.

Esmena 11

D'addició

Es proposa modificar la Disposició final setena Projecte de llei, amb el següent redactat:

“ Disposició final setena

Es modifica la disposició addicional vuitena a la Llei 23/2014, del 30 d'octubre, qualificada de creació i de regulació del pla de pensions de la funció pública, la qual queda redactada com segueix:

“Disposició addicional vuitena

1.Els funcionaris de l'Administració general i de l'Administració de justícia que van consolidar el seu lloc de treball com a funcionari o treballador públic de caràcter indefinit abans de l'1 de juny del 2015, i que acreditin un mínim de trenta anys de servei **excepte per als cossos especials que serà de vint-i-cinc anys**, i una aportació ininterrompuda al pla de pensions de la funció pública del 3% des de la data d'entrada en vigor de la Llei 13/2023, del 31 de gener, del pressupost per a l'exercici del 2023 (nòmina del mes de març del 2023), tenen dret a finalitzar la seva etapa laboral activa i a percebre una prestació de jubilació voluntària a càrrec del Govern cinc anys abans de l'edat de jubilació obligatòria establerta a la normativa pròpia de cada cos que estava en vigor el 31 de maig del 2015.

(...)”

MOTIVACIÓ

Entenem que als cossos especials se'ls exigeix cinc anys menys de prestació de serveis per accedir a la jubilació i per coherència se'ls ha de demanar cinc anys menys per accedir a la jubilació voluntària.

Esmena 12

D'addició

Es proposa afegir una nova Disposició final al Projecte de llei, amb el següent redactat:

“Disposició final xx De modificació del Reglament de les prestacions econòmiques dels serveis socials i socio-sanitaris

S'encomana al Govern la modificació del Decret del 7 d'octubre de 2020, d'aprovació del Reglament de les prestacions econòmiques dels serveis socials i sociosanitaris i del Decret 191/2022, de l'11 de maig de 2022, de modificació excepcional del Decret del 7 d'octubre de de 2020 d'aprovació del Reglament de les prestacions econòmiques dels serveis socials i sociosanitaris establint una nova convocatòria d'ajuts a l'habitatge incrementat l'ajut al 50% de la renda mensual del en les categories de persona jove, persona gran, família monoparental, família nombrosa, persona amb discapacitat i dones en situació econòmica desavantajosa en llar desestructurada i dones víctimes de violència de gènere i al 40% a la resta de la població".

MOTIVACIÓ

Davant l'actual context d'emergència social produït pel encariment de l'habitatge, considerem fonamental l'augment dels ajuts atorgats pel Govern.

Esmena 13

D'addició

S'afegeix una nova disposició final al projecte de Llei del pressupost, que queda redactat de la manera següent:

Disposició final xx. Es modifica l'article 5 de la Llei 32/2018, del 6 de desembre, qualificada d'acció sindical i patronal, que queda redactat de la manera següent:

“Article 5. Drets de les organitzacions sindicals

1. L'organització i el funcionament de les organitzacions sindicals es regeixen pel principi de democràcia interna.

2. Les organitzacions sindicals tenen dret a:

a) Establir els seus estatuts i les normes de funcionament intern. El contingut mínim, l'aprovació, el dipòsit i la publicitat dels estatuts fundacionals es regulen d'acord amb aquesta Llei i les normes reglamentàries sobre la matèria.

b) Organitzar la seva gestió i la seva administració interna, i les seves activitats i el seu programa d'acció.

c) Exercir l'activitat sindical inclòs el dret a la negociació col·lectiva, en els termes previstos en la Llei de relacions laborals.

d) Constituir i integrar-se en federacions i confederacions, i en organitzacions sindicals supraestatals, i també dissoldre-les i separar-se'n, segons el procediment regulat en aquesta Llei i en els estatuts.

e) Contractar assegurances que proposin una prestació o ajuda econòmica, en cas d'atur, als seus afiliats.

d) Rebre una subvenció via pressupost general de la quantitat anual de 75.000 € pel finançament de les seves activitats. Aquest import s'actualitzarà anualment en funció de l'increment de l'IPC i, es revisarà periòdicament, per garantir el normal desenvolupament de les seves activitats.

3. Les organitzacions sindicals no poden ser suspeses ni dissoltes contra la voluntat dels seus òrgans, excepte si existeix una resolució ferma de l'autoritat judicial en aquest sentit.”

MOTIVACIÓ

Es tracta d'introduir el finançament públic als sindicats per tal que s'enforteixin i puguin ser un interlocutor representatiu i capacitat. Això ha de fer possible un diàleg social amb garanties en què les tres parts concorrin des d'un plànol d'igualtat real i efectiva.

Esmena 14

De modificació

Es proposa la reducció del projecte “PR0203 - Promoció activitat econòmica”, subconcepte 41214 - Cambra de Comerç, del Ministeri de Presidència, Economia, Treball i Habitatge (15) Secretari d'Estat d' Economia, Treball i Habitatge (155), de la quantitat de 75.000€.

Es proposa crear un nou projecte “PROXXX- Promoció acció sindical”, concepte 482 - A famílies i institucions sense finalitat de lucre, del Cap de Govern (10), Secretaria general (110), de la quantitat de 75.000€.

MOTIVACIÓ

Es tracta d'introduir el finançament públic als sindicats per tal que aquests s'enforteixin i puguin ser un interlocutor representatiu i capacitat. Això ha de fer possible un diàleg social amb garanties en què les tres parts concorrin des d'un plànol d'igualtat real i efectiva.

Esmena 15**D'addició**

Es proposa addicionar una nova Disposició final al Projecte de llei amb el redactat següent:

“ Disposició final xx

Es modifiquen l'article 20 i el 22 de la Llei 19/2022, de 9 de juny, reguladora de l'impost sobre les estades en allotjaments turístics i de modificació de la Llei 13/2007, del 20 de setembre, de creació de la societat pública Andorra Turisme, SA, amb el redactat següent:

“Article 20. Descripció del Fons per a l'impuls del turisme

1. El Fons per a l'impuls del turisme es configura com a mecanisme destinat a finançar polítiques per potenciar la competitivitat del Principat d'Andorra com a destinació turística i garantir-ne la sostenibilitat.

2. Les finalitats del Fons són les descrites a continuació:

a) Accions per a la desestacionalització del turisme.

b) Creació d'un fons o un programa de subvencions per a la formació dels sectors turístics, que ha de servir com a garantia per a l'excel·lència dels serveis.”

Article 22. Destinació dels recursos del Fons per a l'impuls del turisme

1. Els recursos del Fons per a l'impuls del turisme s'han de destinar a finançar, totalment o parcialment, projectes o actuacions que persegueixin algun dels objectius següents:

a) La promoció **cultural i** turística del Principat d'Andorra.

b) L'impuls del turisme sostenible, responsable, inclusiu i de qualitat.

c) La protecció, la preservació, la recuperació i el millorament dels recursos **culturals i** turístics.

d) El foment, la creació i el millorament dels productes **culturals i** turístics.

e) El desenvolupament d'infraestructures i serveis relacionats amb el turisme.

f) Accions per a la desestacionalització del turisme.

g) Creació d'un fons o un programa de subvencions per a la formació dels sectors turístics, que ha de servir com a garantia per a l'excel·lència i la sostenibilitat dels serveis.”

2. Un terç dels recursos anuals recaptats pel Fons per a Impuls del turisme seran destinats al Fons Verd previst a la Llei 21/2018, del 13 de setembre, d'impuls a la transició energètica i del canvi climàtic.”

MOTIVACIÓ

El caràcter finalista de l'impost ha d'anar destinat a fer accions concretes perquè es pugui beneficiar directament el sector turístic i també el cultural. És bàsic crear productes turisticoculturals i fer-ne una promoció adequada, fugint de massificacions, per fer conèixer els nostres principals actius culturals aplicant un model de turisme sostenible i respectuós amb la nostra identitat.

S'inclou un component ecològic a l'impost, relacionant el Fons per a l'impuls del Turisme amb un altre fons ja creat dins l'ordenament jurídic Andorrà com és el Fons Verd previst a la Llei 21/2018, del 13 de setembre, d'impuls a la transició energètica i del canvi climàtic. També es considera pertinent incloure dues noves destinacions dels recursos del Fons per a l'impuls del turisme.

Si aquesta esmena és acceptada caldrà revisar i modificar l'exposició de motius en aquests extrems.

Esmena 16

De modificació

Es proposa la modificació del projecte "IN0063 – Recinte Multifuncional" del Departament de Territori per les partides plurianuals assignades pels exercicis dels anys 2025, 2026 i 2027 en el concepte 60260 "Construcció d'altres edificis", d'un total de 33.940.000 € cada exercici a 0 €.

Es proposa incrementar el projecte IN0112 Edifici per patologies cròniques mentals, programa 07.2.2.01 - Salut mental, 60260 "Construcció d'altres edificis" del Dept. de Territori (550) del Ministeri de Territori Habitatge (55), de la quantitat total de 16.000.000 €.

Es proposa la creació del projecte "INXXXX Centre terapèutic d'atenció de condicions cròniques de salut mental" del Departament de Territori amb la partida per a l'exercici 2024 en el concepte 60260 "Construcció d'altres edificis" de 4.500.000 € i amb les partides plurianuals pels exercicis 2025 i 2026 en el mateix concepte de 6.720.000 € cada exercici.

MOTIVACIÓ:

Considerem necessari augmentar el pressupost (el pressupost presentant és només de 2.000.0000 € en plurianuals) per a la construcció d'un centre d'atenció a diferents condicions cròniques de salut mental i desplegar l'Acció 13 del PISMA sobre el model d'habitatge de salut mental amb l'objectiu de

dissenyar un centre d'atenció a diferents condicions cròniques de salut mental que conjumini diverses modalitats residencials i de suport (places residencials, hospital de nit per a pernoctacions puntuals amb activitats rehabilitadores, pisos assistencials amb suport i pisos de transició de les persones ateses cap a les llars ordinàries) per donar resposta a les 32 persones adultes que avui en dia estan en centres de llarga estada fora d'Andorra. I el pla de retorn personalitzat per a cada una d'aquestes persones i establir els recursos necessaris per atendre-les al país. I donar solució a les 17 persones en edat adulta amb trastorn mental sever que necessiten pernoctar en pensions o hotels.

Es tracta de dimensionar els recursos d'habitatge adequats per donar resposta a les necessitats d'allotjament de les persones que presenten un problema de salut mental. Una de les recomanacions de l'OMS és tancar de manera progressiva les institucions psiquiàtriques de llarga estada i establir recursos residencials que evitin la institucionalització de les persones amb malalties psiquiàtriques cròniques i deteriorants. Es tracta de tenir al país places residencials, hospital de nit per a pernoctacions puntuals amb activitats rehabilitadores, pisos assistencials amb suport i pisos de transició de les persones ateses cap a les llars ordinàries) per donar resposta a les necessitats de tractament de les persones que presenten un problema de salut mental.

D'altra banda, creem un nou projecte per bastir un centre terapèutic d'atenció de condicions cròniques de salut mental ja que és un centre necessari a Andorra i reiteradament reivindicat per les associacions de salut mental, **un centre tant per a trastorns addictius com per a les altres patologies més necessari que mai atès la situació de la salut mental i els trastorns addictius al nostre país.**

Esmena 17

De modificació

Es proposa la modificació del projecte "IN0063 – Recinte Multifuncional" del Departament de Territori per la partida assignada a l'any 2023 en el concepte 60910 "Estudis i projectes d'inversió" de 30.000€ a 0 € i de les partides plurianuals dels exercicis de 2025 i 2026 pel mateix concepte de 600.000€ a 0€.

Es proposa la creació del projecte "INXXXX – Centre terapèutic d'atenció de condicions cròniques de salut mental" del Departament de Territori amb la partida per a l'exercici 2024 en el concepte 60910 "Estudis i projectes d'inversió" de 10.000€ i amb les partides plurianuals pels exercicis 2025 i 2026 en el mateix concepte de 100.000€ cada exercici.

Es proposa la creació del projecte “INXXXX – Parc científic i tecnològic” del Departament de Territori amb la partida per a l'exercici 2024 en el concepte 60910 “Estudis i projectes d'inversió” de 10.000€ i amb les partides plurianuals pels exercicis 2025 i 2026 en el mateix concepte de 100.000€ cada exercici.

Es proposa la creació del projecte “INXXXX – Escola de noves oportunitats” del Departament de Territori amb la partida per a l'exercici 2024 en el concepte 60910 “Estudis i projectes d'inversió” de 10.000€ i amb les partides plurianuals pels exercicis 2025 i 2026 en el mateix concepte de 100.000€ cada exercici.

MOTIVACIÓ:

Considerant que les partides són les relatives als estudis i projectes d'inversió es proposa eliminar el projecte de Recinte multifuncional atenent que considerem que no és prioritari pel nostre país i que, any rere any, es pressuposta i no es materialitza en res. En canvi, creiem necessari crear un nou projecte relatiu a un centre d'atenció de condicions cròniques de salut mental el qual es dota, en aquest concepte amb les partides 2024 i les plurianuals de 2025 i 2026.

D'altra banda, és inajornable dissenyar un parc científic i tecnològic amb l'objectiu d'acollir i donar suport a empreses innovadores i estructures mixtes universitat-empresa. Les institucions d'ensenyament superior han de ser dinamitzadores de l'economia del coneixement, promovent valors com la creativitat i l'emprenedoria entre els seus alumnes, i permetent i fomentant l'aparició de nous projectes que enriqueixin el nostre teixit econòmic i social.

La recerca és una eina fonamental de desenvolupament econòmic i social que permet la creació de nova riquesa, incrementa la cohesió social i enforteix l'esperit del país. Cal desenvolupar la recerca a Andorra a fi d'avançar fermament cap a la creació d'un nou pol econòmic basat en el coneixement. Els nostres joves cada vegada estan més preparats acadèmicament i opten cada cop més per la investigació i la recerca. Hem de saber recuperar aquest talent que sovint no retorna al país per falta d'oportunitats i que és tan necessari per al nostre futur, sense oblidar les nombroses empreses del país que creuen fermament en la recerca i el desenvolupament com a part vital del seu negoci.

Entenem que és necessari analitzar la creació “de l'escola/es de noves oportunitats”, uns centres adreçats a joves d'entre 16 i 25 anys que, per motius diversos, hagin quedat fora dels circuits educatius, sense formació ni feina.

Esmena 18

De modificació

Es proposa modificar el pressupost d'ANDORRA TELECOM reduint en 7.442.171 euros el capítol 6 concepte (750) "Transferències de capital al Govern".

Traslladar aquest estalvi a la reducció de tarifes particularment per a famílies i els petits empresaris.

MOTIVACIÓ

Es considera que en aquests temps de crisi i de dificultats econòmiques de les famílies, reduir la partida dels costos de la telefonia en tots els seus conceptes és una bona ajuda.

Esmena 19

De modificació

Es proposa modificar reduint de les *Despeses corrents de serveis bancaris de gestió d'actius financers* la quantitat de 800.000€ del Fons de Reserva de Jubilació.

MOTIVACIÓ

L'executat aquest any he estat 2.066.789,70€ i vist que els resultats no han estat positius en la gestió proposem la rebaixa en aquesta partida. Cal remarcar que aquesta custòdia d'actius es a llarg termini el que fa que no s'entén perquè s'ha de remunerar d'any en any.

Esmena 20

De modificació

Es proposa modificar reduint de 850.000€ el subconcepte *Consum de bens corrents i serveis de les despeses del l'AREB*.

MOTIVACIÓ

Després de la intervenció de BPA l'any 2015 i la creació de l'agència de resolucions bancaries, la despesa de serveis jurídics no ha cessat d'augmentar. Aquestes despeses milionàries que duren anys es paguen en assessoraments no tenen justificació en quan a la data d'avui i segons

declaracions en comissió parlamentaria de la directora de l'ens manifestava que el 96 % dels clients de BPA havien migrat a Vallbanc recuperant els diners o actius bloquejats.

Es fa difícil entendre que a menys reclamacions per part de clients de BPA les despeses d'assessorament jurídic continuïn sent tan elevades.

Esmena 21

De modificació

Es proposa modificar reduint de les despeses de personal contractual en el subconcepte *Remuneracions bàsiques - sous* la quantitat de 80.000€ del pressupost de l'Autoritat Financera Andorrana.

MOTIVACIÓ

L'AFA proposa la contractació per l'any vinent de tècnics per a l'equip de supervisió d'assegurances, un advocat per al departament jurídic i de cooperació, un tècnic per desenvolupar les noves atribucions de l'AFA en quant a les reserves internacionals i un altre per a la supervisió d'actius digitals quan la llei aprovada en seu parlamentaria sobre els actius digitals no preveu en cap cas que aquests siguin d'origen i natura financera. Recordarem també que es la mateixa AFA qui va proposar suprimir tots els actius digitals financers d'aquesta llei proposada pels grups de la majoria.